

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 1.6.2021
COM(2021) 269 final

Rekommendation till

RÅDETS BESLUT

om bemyndigande att inleda förhandlingar om ändring av avtalet mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

• Motiv och syfte med förslaget

Avtalet mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål¹ syftar till att upprätta ett effektivare samarbete mellan Europeiska unionen och Japan på detta område. Enligt avtalet ska den anmodade staten efter framställning av den ansökande staten lämna rättslig hjälp i samband med utredningar, lagföring och andra förfaranden (inbegripet rättsliga förfaranden) rörande brottmål. Avtalets tillämpningsområde innefattar moderna samarbetsverktyg, t.ex. videokonferenser och utbyte av bankinformation. Det var EU:s första "självständiga" avtal med ett annat land. Ingen enskild medlemsstat hade tidigare ingått ett separat liknande avtal med Japan.

Dataskyddsdirektivet² trädde i kraft den 6 maj 2016 och medlemsstaterna skulle ha införlivat det i nationell lagstiftning senast den 6 maj 2018 (artikel 63.1 i dataskyddsdirektivet). Jämfört med rambeslutet som det upphävde och ersatte³ är dataskyddsdirektivet ett övergripande instrument för uppgiftsskydd som är mycket mer omfattande och heltäckande. Det är tillämpligt på nationell och gränsöverskridande behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott och verkställa straffrättsliga påföljder, bl.a. att skydda mot och förebygga hot mot den allmänna säkerheten (artikel 1.1).

Enligt artikel 62.6 i dataskyddsdirektivet ska kommissionen senast den 6 maj 2019 se över andra EU-rättsakter som reglerar behandlingen av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål, i syfte att bedöma behovet av anpassning till dataskyddsdirektivet och, när så är lämpligt, föreslå ändringar för att skyddet av personuppgifter ska vara enhetligt.

Den 24 juni 2020 fullgjorde kommissionen denna skyldighet genom att anta meddelandet *Det fortsatta arbetet med att anpassa regelverket för den tidigare tredje pelaren till dataskyddsreglerna*⁴. Här förtecknades 10 rättsakter som bör anpassas till dataskyddsdirektivet och en tidsplan för när detta ska vara gjort. I meddelandet fastställdes att avtalet med Japan tillhör de rättsakter som kräver riktade ändringar för att säkerställa fullständig anpassning till dataskyddsdirektivet, och kommissionen angav vidare sin avsikt att lämna en rekommendation till rådet under första kvartalet 2021. Detta är rekommendationen.

• Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området

Syftet med initiativet är att anpassa dataskyddsreglerna i avtalet till dataskyddsdirektivets principer och regler för att skapa en stark och enhetlig dataskyddsram för avtalet.

• Förenlighet med unionens politik inom andra områden

Ej tillämpligt

¹ Avtal mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål (EUT L 39, 12.2.2010, s. 20), undertecknat i Bryssel den 30 november 2009 och i Tokyo den 15 december 2009. Det trädde i kraft den 2 januari 2011.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

³ Rådets rambeslut 2008/977/RIF av den 27 november 2008 om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete (EUT L 350, 30.12.2008, s. 60).

⁴ COM(2020) 262 final.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

- **Rättslig grund**

Förklaring till artikel 218.3 och 218.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Enligt artikel 218.3 i EUF-fördraget ska kommissionen lägga fram rekommendationer för rådet som sedan ska anta ett beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar och, med hänsyn till vad det planerade avtalet gäller, utse unionens förhandlare eller chefen för unionens förhandlingsdelegation. Enligt artikel 218.4 i EUF-fördraget får rådet ge förhandlaren direktiv och utse en särskild kommitté, med vilken samråd ska ske under förhandlingarna.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

Endast unionen kan föra förhandlingar för att ändra avtalet.

- **Proportionalitetsprincipen**

Detta förslag inskränker sig till vad som är nödvändigt för att säkerställa att avtalet är förenligt med befintlig unionslagstiftning om skydd av personuppgifter, särskilt dataskyddsdirektivet, utan att samarbetsmekanismerna enligt avtalet ändras. Denna rekommendation går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen, i enlighet med artikel 5.4 i fördraget om Europeiska unionen.

- **Val av instrument**

Ej tillämpligt

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

- **Efterhandsutvärderingar/kontroller av ändamålsenligheten med befintlig lagstiftning**

Denna rekommendation följer resultaten av kommissionens översyn enligt artikel 62.6 i dataskyddsdirektivet, som lades fram i meddelandet *Det fortsatta arbetet med att anpassa regelverket för den tidigare tredje pelaren till dataskyddsreglerna*. I meddelandet förtecknas de punkter där en anpassning är av nöden. I synnerhet fastställs behovet av förbättrade dataskyddsgarantier i avtalet.

Enligt de nuvarande bestämmelserna, särskilt artiklarna 8 (framställningar om rättslig hjälp) och 13 (sekretess och begränsningar av användningen)

måste framställningar innehålla en beskrivning av syftet med den rättsliga hjälp som begärs, jämte uppgifter om föremålet för utredningen, lagföringen eller annat förfarande (inbegripet rättsliga förfaranden), och

den ansökande staten får inte behandla personuppgifter för andra ändamål än de som beskrivs i framställningen utan föregående samtycke från den anmodade staten.

Vid översynen fastställdes flera områden där bestämmelser behövs. Bland dessa områden ingår:

- bestämmelser om uppgiftskvalitet och säkerhetsfrågor,
- regler om datalagring och registerföring,

- skyddsåtgärder vid behandling av särskilda kategorier av personuppgifter,
- begränsning av vidare överföring, och
- regler om tillsyn och rättsmedel för enskilda.

Med föreliggande rekommendation söks rådets bemyndigande att inleda förhandlingar om ändring av avtalet i syfte att komma överens om nya bestämmelser som tillåter unionen att säkerställa att dess skyldigheter enligt dataskyddsdirektivet fullgörs.

• **Samråd med berörda parter**

I linje med sina riktlinjer för bättre lagstiftning har kommissionen offentliggjort en färdplan med ett initiativ till en rekommendation till följande ”rådets beslut om avtalet mellan EU och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – föreslagen anpassning till EU:s dataskyddsregler”⁵. Berörda parter uppmanades att lämna synpunkter mellan den 14 januari och den 11 februari 2021. Inga synpunkter inkom under denna period.

• **Insamling och användning av sakkunnigutlåtanden**

Vid översynen beaktade kommissionen en studie som genomfördes som en del av Europaparlamentets pilotprojekt om en översyn av instrument och program för insamling av uppgifter i unionen med avseende på grundläggande rättigheter⁶. I studien ingick en kartläggning av unionsakter som omfattas av artikel 62.6 i dataskyddsdirektivet och bestämmelser identifierades som eventuellt skulle behöva anpassas till dataskyddsfrågor.

• **Konsekvensbedömning**

Konsekvenserna av föreliggande förslag är i huvudsak begränsade till behöriga myndigheters behandling av personuppgifter inom ramen för rådets rambeslut 2002/465/RIF⁷. Konsekvenserna av nya skyldigheter som följer av dataskyddsdirektivet bedömdes inom ramen för det förberedande arbetet med direktivet. Detta innebär att det inte behövs någon särskild konsekvensbedömning för detta förslag.

• **Lagstiftningens ändamålsenlighet och förenkling**

Ej tillämpligt

• **Grundläggande rättigheter**

Rätten till skydd av personuppgifter fastställs i artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i artikel 16 i EUF-fördraget och i artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Uppgiftsskyddet är nära knutet till respekten för privatlivet och familjelivet som skyddas genom artikel 7 i stadgan. EU:s dataskyddslagstiftning syftar till att säkerställa att skyddsnivån för personuppgifter är hög.

⁵ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12804-EU-Japan-mutual-legal-assistance-on-criminal-matters>

⁶ Projektet begärdes av parlamentet, förvaltades av kommissionen och utfördes av en uppdragstagare (en grupp av oberoende experter) som kommissionen valt ut på grundval av kriterier som fastställts av parlamentet. Projektresultaten avspeglar endast uppdragstagarens synpunkter och åsikter och kommissionen kan inte hållas ansvarig för eventuell användning av informationen i dem.

<http://www.fondazionebrodolini.it/en/projects/pilot-project-fundamental-rights-review-eu-data-collection-instruments-and-programmes>

⁷ Rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om gemensamma utredningsgrupper (EGT L 162, 20.6.2002, s. 1).

Genom föreliggande rekommendation begärs bemyndigande att inleda förhandlingar i syfte att ändra avtalet med Japan för att införa lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer att medlemsstaterna fullgör sina skyldigheter enligt dataskyddsdirektivet. Detta skulle få en positiv inverkan på de grundläggande rättigheterna till integritet och uppgiftsskydd.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Ej tillämpligt

RÅDETS BESLUT

om bemyndigande att inleda förhandlingar om ändring av avtalet mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 218.3 och 218.4,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation, och

av följande skäl:

- (1) Förhandlingar bör inledas i syfte att ändra avtalet mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål¹.
- (2) Behandlingen av personuppgifter enligt avtalet bör vara förenlig med tillämpliga dataskyddsregler. Avtalets dataskyddsbestämmelser bör ses över och nya bestämmelser antas så att unionen kan säkerställa att sådan behandling är förenlig med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680².
- (3) Samråd har skett med Europeiska datatillsynsmannen i enlighet med artikel 42.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2018/1725³, och denne avgav ett yttrande den ...⁴.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Kommissionen bemyndigas härmed att inleda förhandlingar i syfte att ändra avtalet mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål.

Artikel 2

Förhandlingsdirektiven anges i bilagan.

Artikel 3

Förhandlingarna ska föras i samråd med en [särskild kommitté som utses av rådet].

¹ Avtal mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål, EUT L 39, 12.2.2010, s. 20.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁴ EUT C

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till kommissionen.

Utfärdat i Bryssel den

*På rådets vägnar
Ordförande*